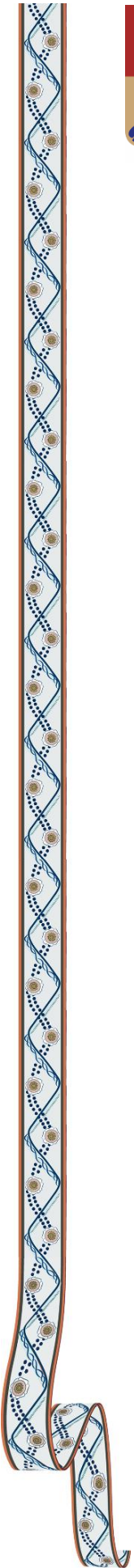

VA-plan

- Steg 3 i arbete med VA-planering i Rättviks kommun

Version 2016-11-23

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	VA-planering i Rättviks kommun	4
1.2	Syfte	5
2	Plan för kommunen i stort.....	6
2.1	Övergripande planering.....	6
2.2	Kommunikation.....	7
2.3	Dagvatten.....	8
2.4	VA-taxans utveckling.....	9
3	Plan inom kommunalt verksamhetsområde.....	10
4	Plan för anslutning till kommunalt VA	12
4.1	VA-utredningsområden	12
4.2	Prioritering för utbyggnad av kommunal va-anläggning	13
4.3	VA-utbyggnadsplan.....	14
5	Plan i väntan på anslutning till kommunalt VA	19
6	Plan utanför kommunalt verksamhetsområde.....	19
6.1	Enskild VA-försörjning.....	19
6.2	Gemensamma anläggningar för vatten, avlopp och ledningsnät.....	21
7	Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan.....	22
8	Ordlista.....	24

Omslagsbild: Stumsnäs Västra © Barbro Wallgren

1 Inledning

1.1 VA-planering i Rättviks kommun

För att uppmärksamma de framtida utmaningarna och prioritera de åtgärder som är nödvändiga inom Rättviks kommun vad gäller vatten och avloppsfrågor, har en strategisk och långsiktig vatten- och avloppsplan (VA-plan) tagits fram. VA-planen har tagits fram som en del i ett större VA-planarbete som består av tre delar; VA-översikt, VA-policy och VA-plan. VA-planeringen i Rättviks kommun utgår från den metodik som tagits fram av Havs- och Vattenmyndigheten och som redovisas i rapport 2014:1 *”Vägledning för kommunal VA-planering”*.

VA-översikten belyser nuläget för Rättviks kommuns VA-försörjning och omfattar en beskrivning av VA-försörjningen inom och utanför det kommunala verksamhetsområdet.

VA-policyn anger övergripande ställningstaganden för VA-försörjningen med riktlinjer för dess utveckling.

VA-planen utgår från de strategiska behov som lyfts fram i VA-översikten samt de ställningstaganden som tagits fram i VA-policyn. VA-policyn har varit vägledande för de åtgärder som tagits fram och de prioriteringar som gjorts i VA-planen.

VA-planen är indelad i fem delar:

- Plan för kommunen i stort
- Plan inom kommunalt verksamhetsområde
- Plan för anslutning till kommunalt VA
- Plan i väntan på anslutning till kommunalt VA
- Plan utanför kommunalt verksamhetsområde

VA-planen har tagits fram genom förvaltningsövergripande arbete och diskussioner i politiska forum. VA-planen har arbetats fram av en arbetsgrupp av tjänstemän på Dala Vatten och Avfall AB och samhällsutvecklingsförvaltningen i Rättviks kommun i samarbete med Sweco Environment AB.

Flera utmaningar inom VA-planeringen är av stor vikt för Rättviks kommuns översiktsplanering. Det är därför viktigt att de olika planprocesserna samordnas. Rättviks kommun har påbörjat arbetet med att ta fram en ny översiktsplan då den nu gällande översiktsplanen är från 1992.

I Rättviks kommun sköter och administrerar Dala Vatten och Avfall AB den allmänna VA-anläggningen åt ägaren och huvudmannen Rättviks Teknik AB.

VA-planen ska användas under många år framåt och revideras varje mandatperiod. Denna plan har en planperiod som gäller från 2016 fram till 2018.

1.2 Syfte

Syftet med VA-planen är att Rättvik ska uppnå en långsiktig hållbar VA-försörjning utifrån sina lokala förutsättningar med beaktande av miljö, hälsa och ekonomi.

Kommunen har ett ansvar för att planera och arbeta för att det finns en god försörjning av vatten och avlopp i kommunen. Länsstyrelsen kan ålägga kommunen att ordna kommunalt VA. Genom VA-planen skapas en planering för att förvalta och utveckla kommunens försörjning av vatten och avlopp, vilket stödjer samhällsutvecklingen. Detta medför att de hälso- och miljökrav som ställs på dricksvatten och avlopp kan prioriteras, så att största möjliga nytta erhålls utifrån ekonomiska insatser.

VA-planen är ett verktyg för att informera och kommunicera med kommunens invånare gällande försörjning av vatten och avlopp. På kommunens webbplats finns fortlöpande information om arbetet med VA-planen och dess genomförande.

VA-planeringen inom Rättviks kommun påverkas av flera lagstiftningar, regelverk och direktiv.

Åtgärderna i VA-planen syftar till att Rättviks kommun ska uppfylla de krav som ställs i gällande lagstiftning, däribland;

- Vattentjänstlagen
- Plan- och bygglagen
- Miljöbalken
- Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten
- Livsmedelsverkets råd om enskild vattenförsörjning

samt nå de mål som tagits fram inom ramen för;

- Nationella och regionala miljömål
- Vattendirektivet och Vattenmyndighetens åtgärdsprogram

En sammanfattning av dessa lagar och övriga styrande dokument finns bifogat i en bilaga till VA-översikten som utgör en grund för de åtgärder som arbetats fram i VA-planen.

2 Plan för kommunen i stort

2.1 Övergripande planering

Flera utmaningar inom VA-planeringen är av stor vikt för Rättviks kommuns övergripande samhällsplanering. I detta arbete spelar översiktsplanen en ledande roll som vägledning för den framtida mark- och vattenanvändningen och det är därför viktigt att de olika planprocesserna samordnas. En central fråga i Rättviks kommun är exempelvis att byar med närhet till service inte ska hämmas i utvecklingen till följd av att den kommunala eller enskilda VA-försörjningen inte fungerar tillfredsställande.

Under planperioden är följande prioriterat:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
1. Samordning mellan översiktsplanen och VA-planen.	Stöd vid planering, exploatering, bygglov och tillståndsgivning.	Politisk och förvaltningsövergripande samsyn på kommunens utveckling. Där det finns svårigheter att ordna VA-försörjning råder restriktivitet gällande ny bebyggelse.
2. Säkerställa den långsiktiga dricksvattenförsörjningen i översiktsplanen med utgångspunkt från Länsstyrelsens rapport 2012:02 ”Vattenförsörjningen i Rättviks kommun”	Stöd vid planering, exploatering, bygglov och tillståndsgivning. Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Höjd säkerhet i leverans dricksvatten.	Skyddsområden medför begränsningar i mark- och vattenanvändning.

2.2 Kommunikation

VA-planen är ett viktigt verktyg för att kommunicera internt i kommunen och för att informera och kommunicera med invånarna om vad som gäller och planeras, avseende vatten- och avloppsförsörjning.

Under planperioden är följande prioriterat:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
3. Skapa permanent nätverk för VA-frågor mellan kommunen och VA-huvudmannen.	<p>Öka möjligheterna att kommunicera mellan kommunen och dess bolag.</p> <p>Förbättra och öka effektiviteten i arbetsprocessen.</p> <p>Nå samsyn om VA-frågor inom den kommunala planeringen.</p>	<p>Förslagsvis fortsätter arbetet inom de nätverk som skapats under arbetet med VA-planeringen.</p> <p>Förankring av nätverkets arbete ska ske på ledningsnivå inom respektive organisation.</p>
4. Information, rådgivning och kommunikation. <ul style="list-style-type: none"> • VA-plan och VA-utbyggnadsplan. • Gemensamma VA-lösningar och fördelarna med kommunal standard. • Anslutning via avtal. • Kostnader förknippade med godkända enskilda vatten- och avloppsanläggningar. • Fastighetsägarens ansvar för rening av spillvatten. • Fastighetsägarens ansvar för dagvattenhantering.	<p>Öka möjligheter att kommunicera och informera privatpersoner, exploitörer och politiker.</p> <p>Förenkla för kommuninvånarna att ta egna initiativ till gemensamma VA-lösningar.</p> <p>Förbättra dricksvattenförsörjningen.</p> <p>Minska påverkan från enskilda avlopp.</p> <p>Ökad förståelse.</p>	<p>Information på kommunens webbplats med hänvisning till andra informationskällor förblir den viktigaste kanalen. Detta gäller särskilt vanligt återkommande frågor om VA.</p> <p>Behov av resurser finns för att kunna hålla information på kommunens webbplats levande.</p> <p>Behov av resurser för att kunna hålla riktade informationsmöten ute i byarna som är aktuella för VA-utbyggnad.</p>

2.3 Dagvatten

Behovet av riktlinjer för hur dagvattenfrågorna ska hanteras i kommunen är stort. Arbetet med dagvattenhanteringen är förvaltningsövergripande och behöver utformas utifrån lokala förutsättningar.

Under planperioden är följande prioriterat:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
5. Riktlinjer för dagvattenfrågor	<p>Förebygga climateffekter.</p> <p>Tydliggöra ansvar och roller</p> <p>Enklare och effektivare hantering av ärenden.</p> <p>Minska mängden tillskottsvatten till spillvattenledningsnätet.</p> <p>Minska risk för översvämningar i bebyggelse.</p> <p>Eftersträva LOD (Lokalt omhändertagande av dagvatten).</p>	<p>Ett permanent nätverk för dagvattenfrågor mellan kommunen och VA-huvudmannen liknande det som skapats under arbetet med VA-planeringen behövs.</p>

2.4 VA-taxans utveckling

En utbyggnad av den kommunala VA-anläggningen innebär stora investeringar. Finansiering skall ske enligt lagen om allmänna vattentjänster, vilket innebär att full kostnadstäckning ska uppnås via avgifter. Avgifterna består av engångsavgifter – anläggningsavgifter och periodiska avgifter - bruksavgifter. Dessa avgifter skall täcka VA-huvudmannens samtliga kostnader och framgå av VA-taxan.

Vid VA-utbyggnad tas en anläggningsavgift ut och projekten skall finansieras enligt någon av nedanstående modeller, alternativt genom en kombination av flera. En grundförutsättning är alltid att kommunfullmäktige beslutat att området skall ingå i verksamhetsområde för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning, detta för att kunna tillämpa gällande VA-taxa enligt Vattentjänstlagen (2006:412).

1. Som huvudalternativ skall finansiering ske via uttag av anläggningsavgifter enligt gällande VA-taxa.
2. Om anläggningsavgifterna enligt VA-taxan inte täcker anläggningskostnaden kan särtaxa bestämmas av kommunfullmäktige. En förutsättning, enligt Vattentjänstlagen, för detta är att ”anläggningskostnaden på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktningsvärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet”. Utredning sker i varje enskilt utbyggnadsområde.
3. Om gällande VA-taxa inte täcker anläggningskostnaden och särtaxa inte får tillämpas kan kostnaderna täckas av alla medlemmar i VA-kollektivet (via brukningstaxan). Alternativt kan också kommunen välja att delvis skattefinansiera VA-kostnaderna. Det måste då ske inom ramen för kommunallagen.

Under planperioden är följande prioriterat:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
6. En policy för kostnadstäckning vid VA-utbyggnad.	Följa intentionerna i Vattentjänstlagen. Skapa grunder för långsiktig finansiering. Ekonomisk framförhållning inför kommande investeringar.	Politisk samsyn är en förutsättning.
7. Långsiktig plan för taxeutveckling.	Skapa grunder för långsiktig finansiering. Ekonomisk framförhållning inför kommande investeringar.	Politisk samsyn är en förutsättning.

3 Plan inom kommunalt verksamhetsområde

I Rättviks kommun sköter och administrerar Dala Vatten och Avfall AB den allmänna VA-anläggningen åt ägaren och huvudmannen Rättvik Teknik AB.

Den allmänna VA-anläggningen lyder under Vattentjänstlagen, vilket ställer särskilda krav på att upprätthålla en god VA-standard. Rättviks allmänna VA-försörjning sker via 6 vattenverk och 5 reningsverk samt ca 39 mil VA-ledningar. Debiterad mängd vatten uppgår till ca 600 000 m³/år.

Ledningsnätet är gammalt och behöver förnyas. Stora delar av vatten och avloppsanläggningarna i Rättviks kommun byggdes under perioden 1955 - 1979. Detta innebär att stora delar av ledningsnätet är 40 – 60 år gammalt.

Under planperioden är följande prioriterat:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
8. Omarbetning eller nybildning av vattenskyddsområden Omarbetning för de kommunala vattentäkterna i Rättvik, Furudal och Dalfors. Samt nybildning för Dådran och eventuellt Kärvsåsen.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Höjd säkerhet i leverans dricksvatten.	Skyddsområden medför begränsningar i mark- och vattenanvändning.
9. En översyn av Kärvsåsens vattentäkt som eventuellt bör flyttas om verksamhetsområdet för kommunalt vatten utvidgas. Alternativt utreda om vattentäkten i Kärvsåsen kan ersättas av en överföringsledning från Boda, som då också kan betjäna Änderåsen och Gulleråsen.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Höjd säkerhet i leverans dricksvatten.	Skyddsområden medför begränsningar i mark- och vattenanvändning. En framtida utökning av anslutna fastigheter till kommunalt dricksvatten kan vara aktuellt. Vattenförsörjning från Boda skapar möjligheter att leda avloppet från Kärvsåsen, Änderåsen och Gulleråsen ned mot Boda och vidare till Rättvik
10. Etablera ny ordinarie eller reservvattentäkt för Rättvik.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Höjd säkerhet i leverans dricksvatten.	Skyddsområden medför begränsningar i mark- och vattenanvändning. Kan medföra stora kostnader. Kan innebära kommunövergripande insatser.

<p>11. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill- och dagvatten.</p>	<p>Tydlighet både internt och gentemot fastighetsägare om vad som gäller.</p>	<p>Behov finns av att säkerställa att verksamhetsområdet är utformat enligt den ambition som fanns vid fastställandet.</p>
<p>12. Förnyelseplaner för vattenverk.</p>	<p>Säkerställa leveranssäkerhet och kvalitet för abonnenter anslutna till den kommunala dricksvattenanläggningen samt uppfylla Livsmedelsverkets krav.</p>	<p>Ökat investeringsbehov. Behov av personella resurser för att genomföra investeringar.</p>
<p>13. Förnyelseplaner för reningsverk.</p>	<p>Säkerställa leveranssäkerhet och möjligheter att klara utsläppsvillkor samt uppfylla Miljöbalkens krav.</p>	<p>Ökat investeringsbehov. Behov av personella resurser för att genomföra investeringar.</p>
<p>14. Förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svenskt vattens modell.</p>	<p>Säkerställa långsiktigt VA försörjning. Minska svinn på dricksvattenledningsnätet. Minska mängden tillskottsvatten på spillvattenledningsnätet. Energibesparingar.</p>	<p>Ökat investeringsbehov. Behov av personella resurser för att genomföra investeringar. Behov finns att separera dagvatten från spillvattenledningsnätet, vilket anknyter till åtgärden att skapa riktlinjer för dagvattenhantering.</p>

4 Plan för anslutning till kommunalt VA

4.1 VA-utredningsområden

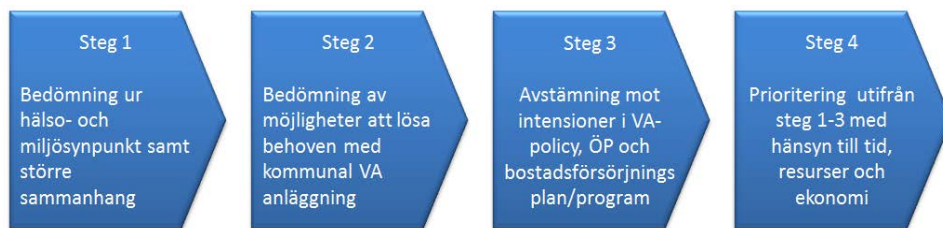
I samband med att VA-översikten togs fram identifierades ett antal VA-utredningsområden som i enlighet med § 6 i Vattentjänstlagen kan definieras vara av den karaktären att vatten- och avloppsförsörjningen kan behöva lösas i ett större sammanhang. Samtliga identifierade VA-utredningsområden redovisas på kartor som bifogas VA-översikten.

Permanent- och fritidsboende hanteras på liknande vis ur VA-perspektiv då gränsen mellan dem är flytande. Många hus i byarna används som fritidshus samtidigt som tidigare fritidshus bebos permanent. De flesta fritidshus har behov av en anläggning som är dimensionerad för ett normalhushåll, de veckor under året som de utnyttjas.

I kommunen finns även ett antal exploateringsområden samt redan detaljplanerade områden som ännu inte är utbyggda.

4.2 Prioritering för utbyggnad av kommunal va-anläggning

Vid prioritering av områden för utbyggnad av den kommunala VA-anläggningen behöver både *behov och möjligheter* vägas samman så att en samlad bedömning av området kan erhållas.

I steg 1 bedöms områdenas behov av kommunal VA-försörjning utifrån hälso- och miljöaspekter samt begreppet större sammanhang.

Behoven styrs av antalet fastigheter, om fastigheterna befinner sig i ett större sammanhang samt bebyggelseutvecklingen inom det specifika området. Vidare tas hänsyn till miljö- och hälsoskydd utifrån markens förutsättningar för enskilt avlopp och påverkan på dricksvattentäkter, närliggande recipienters och naturmiljös känslighet samt utsläppssituationen från enskilda avloppsanläggningar.

I steg 2 bedöms möjligheterna att lösa behoven med kommunal VA anläggning utifrån anläggningskostnader och samordningsvinster.

Ovanstående prioriteringsgrunder i form av *behov och möjligheter* värderas tillsammans i en prioriteringsmodell, vilken ger ett underlag till den slutliga prioriteringen.

Bedömning av behov sker utifrån följande parametrar:

- A. Antal fastigheter
- B. Andel fritidshus
- C. Bebyggelseutveckling
- D. Förutsättningar för dricksvattenförsörjning
- E. Känslighet recipient och naturmiljö
- F. Utsläppssituation och status enskilda avlopp

Parametrar viktas där D ges störst vikt följt av A, C och F.

Bedömning av möjligheter sker utifrån följande parametrar:

- G. Kostnader för utbyggnad av kommunalt VA
- H. Skyddsvärden
- I. Samordningsvinster vid utbyggnad

Parametrar viktas där G ges störst vikt.

I steg 3 bedöms om en eventuell utbyggnad stämmer med intentionerna i kommunens VA-policy och översiktsplan och plan för bostadsförsörjning.

I steg 4 sker sammanvägning av bedömningarna i steg 1 - 3 och en prioritering görs av VA-utredningsområdena.

4.3 VA-utbyggnadsplan

VA-utbyggnadsplanen beskriver i vilken takt vatten- och avloppsfrågor kan åtgärdas samt vilka delar av kommunen som i nuläget inte kan komma i fråga gällande kommunalt vatten och avlopp.

VA-utbyggnadsplanen är vägledande och fungerar som underlag för beslut vid utökning av det kommunala verksamhetsområdet.

Med utgångspunkt från målsättningar i VA-policyn ska en samlad bedömning ske av vilka områden som föreslås erhålla kommunal VA försörjning. De områden som genom denna samlade bedömning fått högst prioritet redovisas i tabellen nedan. Områden som omfattas av utbyggnadsplanen inom 10 år redovisas på kartor under tabellen nedan.

Utbyggnadstakten är bedömd utifrån vad som anses skäligt utifrån nuvarande kunskap om behov, ekonomi samt befintliga och planerade resurser.

Flera områden kan vid kommande revideringar av VA-planen successivt prioriteras in i listan för utbyggnad av kommunal VA-anläggning.

Utbyggnadsplan inom 10 år (2016-2025) Områden i prioriteringsordning	
Område	Kommentar
Västgärde	Verksamhetsområde är beslutat. Planerad byggstart, hösten 2016.
Backa	<p>Större samlad bebyggelse, ca 130 fastigheter med bostäder.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dricksvatten påverkat av avlopp. • Radon och uran i dricksvatten. • Avrinning mot näringsämnesbelastade sjöar (Hosjön och Nittsjösjön). • Dåligt fungerande enskilda avlopp. • Södra/mellersta delen har täta jordar och hög grundvattennivå. <p>Finns med i prioriteringslista för att ordna VA enligt KS AU § 13/09.</p> <p>Historiskt prioriterat för miljö/hälsovårdsnämnden. Stort intresse från Backa bysamfällighet. Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>

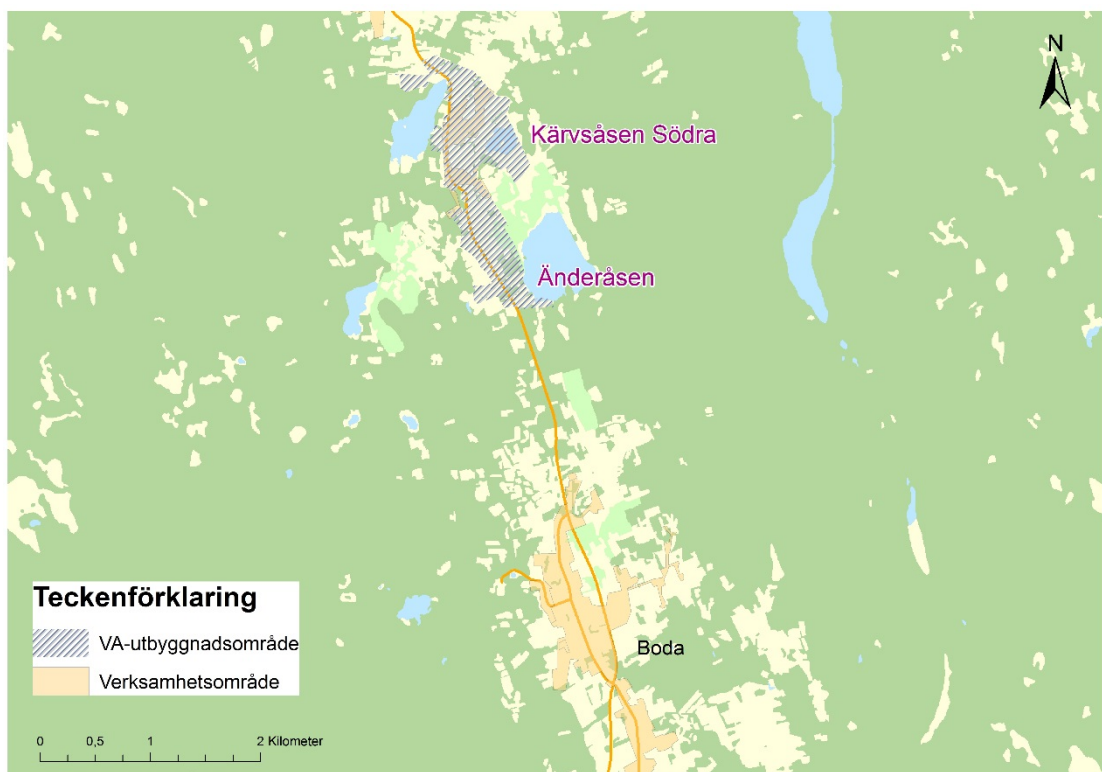
**Utbyggnadsplan inom 10 år (2016-2025)
Områden i prioriteringsordning**

Område	Kommentar
Stumsnäs Västra (Stumsnäs Östra, Harasviken).	<p>Större samlad bebyggelse, i Stumsnäs Västra byn ca 94 fastigheter med bostäder. (Stumsnäs Östra ca 41, Harasviken ca 35 fastigheter).</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt (västra byn):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tätt mellan avlopp och dricksvatten. • Radon och uran i dricksvatten. • Dåligt fungerande enskilda avlopp. • Sjöbotten med varierande delvis täta jordar och hög grundvattennivå. • Direktutsläpp av avlopp helt utan rening genom öppna diken till näringsämnesbelastad vik av Siljan. • Mycket höga e-colihalter i diken mot viken. • I viken finns byns båtbygga, båthus och badplats. <p>Finns med i prioriteringslista för att ordna VA enligt KS AU § 13/09. Historiskt prioriterat för miljö/hälsovårdsnämnden. Inom kommunens utvecklingsområde*. Utbyggnad av Stumsnäs Östra samt Harasviken sker samtidigt.</p>
Änderåsen	<p>Större samlad bebyggelse, ca 43 fastigheter med bostäder, bad och camping.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Badplats och camping. • Tätt mellan avlopp och dricksvatten. • Radon och uran i dricksvattenbrunnar. • Sinksjön är en källsjö som används till dricksvatten och bad. • Dåligt fungerande enskilda avlopp. • Delvis avrinning mot Sinksjön. • Avrinning till öppet dike intill camping. • Hög grundvattennivå och tät jord. <p>Viktigt att möjliggöra eventuell ny vattenmatning upp till Kärvsåsen. Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>
Kärvsåsen Södra	<p>Större samlad bebyggelse, ca 50 fastigheter med bostäder. Kalkverk.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tätt mellan avlopp och dricksvatten. • Tät jord. <p>Viktigt att möjliggöra eventuell ny vattenmatning upp till Kärvsåsen. Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>

*enligt underlag till ny ÖP

Områden som omfattas av utbyggnadsplanen inom 10 år.

Utbyggnadsplan inom 10-20 år (2025-2035)
Områden utan inbördes prioritering

Område	Kommentar
Born, östra byn	<p>Större samlad bebyggelse, ca 63 fastigheter med bostäder.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tätt mellan avlopp och dricksvatten. • Radon och uran i dricksvatten. • Dåligt fungerande enskilda avlopp. • Hög grundvattennivå och tät jord. <p>Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>
Nittsjö	<p>Större samlad bebyggelse, 73 st. fastigheter med bostäder, varav 2 hyreshus och en keramikfabrik med affär.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tätt mellan avlopp och dricksvatten. • Radon och uran i dricksvatten. • Dåligt fungerande enskilda avlopp. • Delvis hög grundvattennivå och tät jord. • Låglänt mark vid Nittsjösjöns norra sida. • Avrinning till Amtjärnsån och Nittsjösjön. • Flera avlopp utan rening ut i Amtjärnsån. • Nittsjösjön är näringsämnesbelastad. <p>Området finns med i prioriteringslista för att inventera för ordnad VA-försörjning, enligt KS AU § 13/09.</p> <p>Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>
Röjeråsen	<p>Större samlad bebyggelse, ca 133 fastigheter med bostäder.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tätt mellan avlopp och dricksvatten. • Ganska brant terräng. • Dricksvatten har påverkan från avlopp. • Radon och uran i dricksvatten. • Dåligt fungerande enskilda avlopp. • Tät jord. <p>Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>

**Utbyggnadsplan inom 10-20 år (2025-2035)
Områden utan inbördes prioritering**

Område	Kommentar
Öja	<p>Större samlad bebyggelse, ca 41 fastigheter med bostäder.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tätt mellan avlopp och dricksvatten. • Radon och uran i dricksvatten. • Delvis hög grundvattennivå och tät jord. <p>Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>
Öja: Lillön och Storön	<p>Större samlad bebyggelse, ca 37 fastigheter med bostäder.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tätt mellan avlopp och dricksvatten. • Dåligt fungerande och strandnära enskilda avlopp. <p>Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>
Östergrav	<p>Större samlad bebyggelse, ca 20 fastigheter med bostäder.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Delvis tätt mellan avlopp och dricksvatten. • Nära förorenade områden från gamla tippar, arsenik har hittats i grundvattnet. <p>Gränsar till befintligt verksamhetsområde för VA. Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>
Övre Gärdsjö, Södigårdar	<p>Större samlad bebyggelse, ca 18 fastigheter med bostäder.</p> <p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tätt mellan avlopp och dricksvatten. • GA dricksvatten påverkad av avlopp. UV-rening därför installerad. • Dåligt fungerande enskilda avlopp. • Hög grundvattennivå och delvis tät jord. <p>Inom kommunens utvecklingsområde*.</p>

*enligt underlag till ny ÖP

Med anledning av VA-utbyggnaden kommer det även att krävas andra åtgärder, bl.a. inom befintligt verksamhetsområde.

Under planperioden är följande prioriterat:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
15. Ta fram en arbetsprocess för utbyggnad av kommunalt VA.	Kvalitetssäkra den interna arbetsprocessen med ständiga förbättringar. Effektivt genomförande av projekt. Säkerställa kommunikation mellan kommunala förvaltningar och med berörda fastighetsägare. Ökat förtroende och nöjdhet hos invånare.	Tidplan, kommunikation etc.

5 Plan i väntan på anslutning till kommunalt VA

I väntan på anslutning till kommunalt VA kan den enskilda VA-försörjningen behöva åtgärdas. För att detta ska kunna ske behövs en förvaltningsövergripande och politisk samsyn kring hur frågorna ska hanteras.

Om utbyggnad av kommunal VA-anläggning planeras kan bristfällig enskild anläggning föreläggas med krav i väntan på utbyggnad. Insatsen ska vara skälig och anpassas till riskbild och tidpunkt för anslutning. Tillstånd kan vara tidsbegränsade, med rekommendation att ansluta sig till kommunal anläggning när förutsättningar finns.

Riktlinjer och regler aktualiseras i samband med tillsyn samt ny-, om- och tillbyggnad och om det behövs ur ett miljö- och hälsoperspektiv.

Åtgärdsförslag för områden i väntan på anslutning, se kap. 6.

6 Plan utanför kommunalt verksamhetsområde

6.1 Enskild VA-försörjning

För ett stort antal fastigheter i kommunen är enskild VA-försörjning den mest lämpliga lösningen. Alternativt ligger fastigheten i ett område som bör få kommunalt VA, men där det kommer att dröja mer än 10 år till att de tidigast kan få kommunalt VA. Många enskilda avloppsanläggningar uppfyller inte Miljöbalkens krav. Många enskilda dricksvattenbrunnar uppfyller inte Livsmedelsverkets gällande riktvärden för dricksvattenkvalitet.

Under planperioden är följande prioriterat:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
<p>16. Tillsyn och krav på åtgärd för att uppfylla lagstiftning. Ska i första hand ske områdesvis och där behoven är störst.</p> <p>Två större (> 30 fastigheter med bostäder), alternativt 4 mindre områden ska åtgärdas/år.</p>	<p>Så snabbt som möjligt uppnå förbättrad VA-försörjning i tätbebyggda byar där det finns risker ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt.</p> <p>Uppfylla Miljöbalkens krav.</p> <p>Minskad påverkan på grund-, dricks- och badvatten.</p>	<p>Stort behov av organisatoriska resurser för tillsyn av enskilda avlopp.</p> <p>Eventuellt organisatoriskt samarbete med grannkommun, för att effektivisera arbetet.</p> <p>Kännedom ska finnas om standarden på den enskilda avloppsanläggningen av både tillsynsmyndighet och fastighetsägare.</p> <p>Information till fastighetsägare.</p> <p>Öka förståelsen av hur viktigt det är med lagliga och funktionella vatten- och avloppsanläggningar samt att kostnaden inte självklart är lägre för enskilda VA-anläggningar.</p>

Åtgärd av enskilda avlopp som inte beräknas få kommunalt VA inom 10 år	
- även råd om bildande av GA vatten kan ingå i tillsynen	
Antal hushåll inom VA-utredningsområden - Åtgärdade områden är borträknade - Planlagda områden är inte medräknade	923
Antal hushåll utanför VA-utredningsområden Fäbodan och åtgärdade områden är borträknade	1 096
Totalt	2 019 fastigheter med bostäder
Minst 70 % av avloppen behöver åtgärdas, $0,7 * 2 019$	= Minst 1 413 fastigheter behöver åtgärda avlopp.
Enligt åtgärd 16, åtgärd av ca 60 fastigheter/år	23,5 år
Med nuvarande åtgärdstakt åtgärdas 25-30 avlopp/år. Med områdesvis åtgärd kan ev. fler GA-anläggningar ordnas. Det krävs ändå kontakt med varje fastighet och större möten med byar. Det innebär:	1 till handläggartjänst för tillsyn avlopp
Alternativt , om åtgärdstakten ska ökas till ca 10 år behövs	Minst 1 till handläggare.

6.2 Gemensamma anläggningar för vatten, avlopp och ledningsnät

Många gemensamma anläggningar uppfyller inte Miljöbalkens och Livsmedelsverkets krav och riktlinjer.

Under planperioden är följande prioriterat:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
17. Fortsatt arbete med vattenskydd via lokala hälsoskydds-föreskrifter för alla enskilda gemensamma vattentäkter.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Ökad trygghet för invånare som är med i föreningar.	Höjd säkerhet vid leverans av dricksvatten. Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet. Kräver kommunalt beslut.
18. Tillsyn av gemensamma anläggningar utifrån Miljöbalkens och Livsmedelsverkets krav.	Säkerställa långsiktigt VA-försörjning. Förbättrad egenkontroll, organisation och tekniskt underhåll hos gemensamma anläggningar. Minskad påverkan på recipienter, grund-, dricks- och badvatten. Ökad trygghet för invånare som är med i föreningar.	Informera fastighetsägare om Miljöbalkens och Livsmedelsverkets krav.

7 Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan

Utöver VA-utbyggnadsplanen i kapitel 4 sammanfattas nedan samtliga övriga åtgärder som redovisats i denna VA-plan.

Åtgärd	Ansvar	Tid (klart)	Kommentar
1. Samordning mellan Översiktsplanen och VA-planen.	Mark- och planenhet.	Löpande	
2. Säkerställa den långsiktiga dricksvattenförsörjningen i översiktsplanen.	Mark- och planenhet.	Löpande	
3. Skapa permanent nätverk för VA-frågor mellan kommunen och VA-huvudmannen.	DVAAB och SUF (Samhälls-utvecklingsförvaltningen).	Löpande, med start 2016	
4. Information, rådgivning och kommunikation.	SUF.	2016	
5. Riktlinjer för dagvattenfrågor.	DVAAB och SUF.	2018	Påbörjas 2016. Beslut i KF.
6. En policy för kostnadstäckning vid VA-utbyggnad.	DVAAB.	2017	Påbörjas 2016. Beslut RTAB:s styrelse.
7. Långsiktig plan för taxeutveckling.	DVAAB.	2017	Påbörjas 2016.
8. Omarbetning eller nybildning av vattenskyddsområden.	DVAAB.	Löpande	
9. En översyn av Kärvåsens vattentäkt, eller alternativt vatten från Boda.	DVAAB.	2018	
10. Etablera ny ordinarie eller reservvattentäkt för Rättvik.	DVAAB.	2022	
11. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill-och dagvatten.	DVAAB	2018	

Åtgärd	Ansvar	Tid (klart)	Kommentar
12. Förnyelseplaner för vattenverk.	DVAAB	2016	Pågår
13. Förnyelseplaner för reningsverk.	DVAAB	2016	Pågår
14. Förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät.	DVAAB	2016	Pågår
15. Ta fram en arbetsprocess för utbyggnad av kommunalt VA.	DVAAB	2017	
16. Tillsyn, inventering, information och verkställande i väntan på och utanför område för kommunalt VA.	Miljöenheten	Löpande	Pågår, men efter antagen VA-plan behövs utökade resurser.
17. Fortsatt arbete med vattenskydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter för alla enskilda gemensamma vattentäkter.	Miljöenheten	Löpande	
18. Tillsyn av gemensamma anläggningar utifrån Miljöbalkens och Livsmedelsverkets krav.	Miljöenheten	Löpande	

8 Ordlista

ARV	Avloppsreningsverk
Avloppsvatten	Förorenat vatten som avleds i avloppsledningsnätet. Kan bestå av spill-, dag- och dräneringsvatten.
BOD ₍₇₎	Biokemisk syreförbrukning, <i>biochemical oxygen demand</i> , ett mått på hur mycket biologiskt nedbrytbar substans det finns i vatten. BOD ₇ ett mått på den mängd syre som under 7 dygn hinner förbrukas av mikroorganismer.
Dala Vatten och Avfall AB (DVAAB)	Driftbolag samägt av Rättvik, Leksand, Gagnef och Vansbro kommuner med uppgift att sköta den allmänna VA-anläggningen.
Dagvatten	Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.
Dräneringsvatten	Grundvatten och nedträngande vatten från regn och snösmältning som avleds i dräneringsledning eller dike.
Enskild VA-anläggning (<i>Kan betjäna en eller flera fastigheter</i>)	En anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en kommunal VA-anläggning.
Kommunal VA-anläggning	En VA-anläggning som kommunen har rättsligt bestämmande över och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV).
Personekvivalent (pe) avloppsvatten	Föroreningsbelastning med avseende på BOD ₇ och den specifika föroreningsmängden, 70 g BOD ₇ /person och dygn. Förenklat den föroreningsmängd en person släpper ut till avloppet under ett dygn.
Personekvivalent (pe) dricksvatten	Den mängd vatten en person beräknas förbruka/dygn, 200 liter.
Recipient	Mottagare av behandlat eller obehandlat avloppsvatten: till exempel hav, sjö, vattendrag.
Rättviks Teknik AB (RTAB)	Helägt av Rättviks kommun. I detta bolag ligger ägandet av VA- och avfallsanläggningar.

Skyddsområde	Vattenskyddsområden fastställs för att i ett långsiktigt perspektiv trygga en god vattenkvalité i vattentäkter.
Spillvatten	Förorenat vatten från bland annat hushåll och industrier.
VA-anläggning	En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.
VA-huvudman	Den som äger och ansvarar för drift och underhåll av allmän VA-anläggning är anläggningens huvudman (Rättviks Teknik AB).
Verksamhetsområde	Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.
VV	Vattenverk